Euroopan unionin perusoikeuskirja

A5-0064/2000

Euroopan parlamentin päätöslauselma Euroopan unionin perusoikeuskirjan laatimisesta (C5-0058/1999 – 1999/2064(COS))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätöksen Euroopan unionin perusoikeuskirjan laatimisesta (C5-0058/1999),

– ottaa huomioon asemansa Euroopan unionin kansojen edustajana,

– ottaa huomioon, että unionin tehtävä on "lujittaa jäsenvaltioidensa kansalaisten oikeuksien ja etujen suojaa ottamalla käyttöön unionin kansalaisuus" (SEU:n 2 artikla),

– ottaa huomioon, että unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia "sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä" (SEU:n 6 artikla),

– ottaa huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan johdanto-osan sekä ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen, joka hyväksyttiin YK:n yleiskokouksen päätöslauselmalla 217 A (III) Pariisissa 10. joulukuuta 1948,

– ottaa huomioon lukuisat perus- ja kansalaisoikeuksia koskevat aloitteensa ja erityisesti 12. huhtikuuta 1989 antamansa päätöslauselman perusoikeuksista ja –vapauksista annetusta julistuksesta[1],

– ottaa huomioon aloitteensa Euroopan unionin perustuslain luomiseksi ja erityisesti 12. joulukuuta 1990 antamansa päätöslauselman Euroopan unionin perustuslain perusteista[2] ja 10. helmikuuta 1994 antamansa päätöslauselman Euroopan unionin perustuslaista[3],

– ottaa huomioon Kölnin ja Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmät,

– ottaa huomioon 16. syyskuuta 1999 antamansa päätöslauselman perusoikeuskirjan laatimisesta[4],

– ottaa huomioon 27. lokakuuta 1999 antamansa päätöslauselman Tampereella pidetyn Eurooppa-neuvoston tuloksista[5],

– ottaa huomioon unionin tulevan laajentumisen ja hallitustenvälisen konferenssin huomattavan merkityksen,

---

1 EYVL C 120, 16.5.1989, s. 51.
2 EYVL C 19, 28.1.1991, s. 65.
3 EYVL C 61, 28.2.1994, s. 155.
4 EYVL C 54, 25.2.2000, s. 93.
5 Hyväksytyt tekstit, kohta 15.

– ottaa huomioon, että Brysselissä perustettiin 17. joulukuuta 1999 Euroopan unionin perusoikeuskirjan valmistelukunta,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 47 artiklan 1 kohdan,

– ottaa huomioon perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan mietinnön sekä ulkoasioiden, ihmisoikeuksien sekä yhteisen turvallisuuden ja puolustuspolitiikan valiokunnan, kansalaisvapauksien ja -oikeuksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan, oikeudellisten ja sisämarkkina-asioiden valiokunnan, naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokunnan, vetoomusvaliokunnan ja työllisyys- ja sosiaalivaliokunnan lausunnot (A5-0064/2000),

A. ottaa huomioon, että unioni perustuu vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteisiin (SEU:n 6 artikla),

B. ottaa huomioon, että "yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton" luominen (SEU:n 1 artikla) ja unionin ylläpitäminen ja kehittäminen "vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvana alueena" (SEU:n 2 artikla) perustuu ainutlaatuisen, yhtäläisen ja loukkaamattoman ihmisarvon yleiseen ja rajoittamattomaan kunnioittamiseen,

C. ottaa huomioon, että unionin on pidettävä "arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä, Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetussa Euroopan yleissopimuksessa ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä" (SEU:n 6 artikla),

D. ottaa huomioon, että osa erityisoikeuksista on jo kirjattu perussopimuksiin,

E. ottaa huomioon, että ihmisarvon kunnioittamisesta pakostakin aiheutuvat perusoikeudet ja -vapaudet edellyttävät todellista ja laajaa oikeusturvaa ja tehokkaita oikeudellisia takeita,

F. katsoo, että unionin oikeuden ehdoton etusija sekä sen toimielinten huomattavat toimivaltuudet, jotka vaikuttavat yksilöihin, tekevät välttämättömäksi vahvistaa perusoikeuksien suojaa Euroopan unionin tasolla,

G. katsoo, että unionin ja Euroopan yhteisön toimivaltojen kehittyminen erityisesti sisäisen turvallisuuden herkällä alueella sekä rajoittunut parlamentaarinen ja oikeudellinen valvonta tällä alalla osoittavat selvästi, että Euroopan perusoikeuskirjaa tarvitaan kiireellisesti,

H. ottaa huomioon, että on valvottava, ettei unionin kehitys johda turvallisuuden tavoitteen sekä vapauden ja oikeuden periaatteiden väliseen epätasapainoon,

I. ottaa huomioon, että perusvapauksia voidaan rajoittaa ilman parlamentaarista hyväksyntää sekä unionista tehdyn sopimuksen että yhteisön lainsäädännön puitteissa, vaikka tämä ei ole jäsenvaltioiden yhteisen valtiosääntöperinteen mukaista,

J. katsoo, että vaikka perusoikeuksia rajoitettaisiin sallitulla tavalla, perusoikeuksien olennaista sisältöä ei kuitenkaan missään tapauksessa saa loukata,

K. katsoo, että Euroopan yhdentymistä taloudelliselta kannalta on tästä lähtien täydennettävä todellisella poliittisella, demokraattisella ja sosiaalisella unionilla,

L. katsoo, että sosiaalisia perusoikeuksia olisi vahvistettava ja kehitettävä Euroopan unionin tasolla,

M. katsoo, että unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, joka tulevaisuudessa sisältää myös puolustuksen, on kehitettävä perusoikeuksien mukaisesti,

N. ottaa huomioon, että esimerkiksi bioteknologian ja informaatioteknologian kehitys saattaa synnyttää uusia perusoikeuksiin liittyviä ongelmia ja että eurooppalainen perusoikeuksia koskeva yksimielisyys myötävaikuttaa merkittävästi ongelman globaaliin ratkaisuun,

O. ottaa huomioon, että on vakavia merkkejä siitä, että rasismi ja muukalaisviha ovat nousussa,

P. katsoo, että on tärkeää, että Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot, samalla kun ne kunnioittavat kaikkia kansallisia kieliä, huolehtivat Euroopan kielten ja kulttuurien, erityisesti eri alueiden ja vähemmistöjen kielten ja kulttuurien, monimuotoisuuden säilyttämisestä ja siten asianmukaista tukea antamalla takaavat sen, että unionin kansalaiset voivat ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä yhteiskunnassa että yksityiselämässään,

Q. katsoo, että turvapaikkaoikeus ihmisoikeutena on säilytettävä Geneven pakolaisyleissopimuksen määräysten mukaisesti,

R. ottaa huomioon, että Euroopan unionin perusoikeuskirja, aivan kuten jäsenvaltioiden kansallinen perusoikeuksia koskeva lainsäädäntö, ei saisi millään tavalla kilpailla Euroopan ihmisoikeuksia koskevan yleissopimuksen kanssa,

S. katsoo, että unionin liittyminen ihmisoikeuksia koskevan Euroopan yleissopimuksen sopimuspuoleksi, mikä edellyttää Euroopan unionista tehdyn sopimuksen tarkistamista, olisi tärkeä askel kohti perusoikeuksien suojan vahvistamista unionissa,

T. ottaa huomioon, että yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton luominen on kiinteässä yhteydessä perusoikeuksien ja kansalaisten oikeuksien lisäksi myös unionin kansalaisuuteen liittyvien poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien lisäämiseen,

U. ottaa huomioon, että jos perusoikeuskirja olisi pelkkä ei-velvoittava julistus, ja jos se olisi vain nykyisten oikeuksien luettelo, se pettäisi kansalaisten oikeutetut odotukset,

V. ottaa huomioon, että perusoikeuskirjaa on pidettävä perustekijänä siinä välttämättömässä prosessissa, jossa Euroopan unionille luodaan perustuslaki,

1. panee tyytyväisenä merkille, että laaditaan Euroopan unionin perusoikeuskirja, joka edesauttaa määrittelemään arvojen ja periaatteiden yhteisen perinnön ja keskinäisen perusoikeusjärjestelmän, jonka kansalaiset tuntevat omakseen ja joka vaikuttaa unionin sisäisiin ja ulkoisiin politiikkoihin; on tyytyväinen tästä syystä Tampereen Eurooppa-neuvoston kokoontumisen jälkeen asiassa aikaansaatuun edistykseen ja erityisesti valtioiden ja hallitusten päämiesten, Euroopan parlamentin, jäsenvaltioiden parlamenttien ja komission yhteisen valmistelukunnan perustamiseen;

2. toteaa, että sitovan eurooppalaisen perusoikeuksien luettelon laatiminen antaa Euroopan yhdentymiselle vahvemman oikeudellisen ja eettisen perustan, selventää yhteistä oikeusvaltioperustaa ja lisää avoimuutta ja selkeyttä kansalaisten silmissä;

3. antaa varauksettoman ja täyden tukensa Euroopan unionin perusoikeuskirjan laatimiselle;

4. muistuttaa, että perus- ja kansalaisoikeuksien tunnustaminen ja määrittäminen on yksi parlamenttien perustehtävistä;

5. pyytää perusoikeuskirjan laatimista käsittelevässä valmistelukunnassa toimivaa valtuuskuntaansa puolustamaan päättäväisesti tämän päätöslauselman suosituksia;

6. aikoo äänestää perusoikeuskirjan hyväksymisestä aikanaan täysistunnossa ja pitää aiheellisena, että perusoikeuskirjaa koskevat parlamentin tavoitteet määritellään etukäteen jatkossa esitetyn mukaisesti;

7. huomauttaa, että perusoikeuskirjan lopullinen hyväksyntä parlamentissa riippuu pitkälti siitä, että

   a) perusoikeuskirja on Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen sisällytettynä oikeudellisesti täysin velvoittava;

   b) perusoikeuskirjan kaikkiin muutoksiin sovelletaan samaa menettelyä kuin sen laatimiseen, mukaan lukien Euroopan parlamentin muodollinen oikeus puoltavaan lausuntoon;

   c) se sisältää lausekkeen, jossa perusoikeuksiin kajoaminen edellyttää Euroopan parlamentin hyväksyntää kaikissa olosuhteissa ja poikkeuksetta;

   d) se sisältää lausekkeen, jossa todetaan, että mitään peruskirjan määräyksistä ei saa tulkita siten, että rajoitetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa taattua suojelua;

   e) perusoikeuskirjaan sisällytetään sellaiset perusoikeudet kuten ammatillinen järjestäytymisoikeus ja lakko-oikeus;

   f) siinä tunnustetaan, että perusoikeudet ovat erottamattomia sisällyttämällä perusoikeuskirjan soveltamisalaan kaikki Euroopan unionin toimielimet ja elimet ja kaikki sen politiikan alat, toisen ja kolmannen pilarin alaiset politiikat mukaan lukien sen toimivallan ja niiden tehtävien puitteissa, joita unionille on annettu perussopimuksissa;

g) se velvoittaa jäsenvaltioita niiden soveltaessa yhteisön säädöksiä tai saattaessa niitä osaksi omaa lainsäädäntöään;

h) se on luonteeltaan innovatiivinen antamalla Euroopan unionin kansalaisille asianmukaisen oikeussuojan esimerkiksi informaatio- ja bioteknologian alan uusien perusoikeuksiin kohdistuvien uhkien osalta ja se vahvistaa perusoikeuksien erottamattomana osana erityisesti naisten oikeudet, syrjimättömyyttä koskevan yleislausekkeen ja ympäristönsuojelun;

8. päättää järjestää parlamentin tiedottamiseen tähtäävän neuvoa-antavan asiantuntijakokouksen ja kansalaisyhteiskunnan edustajien julkisia kuulemistilaisuuksia;

9. kannattaa voimakkaasti aloitteita, jotka koskevat jäsenvaltioissa käytävää laajaa yhteiskunnallista keskustelua, johon osallistuvat työmarkkinaosapuolet, valtioista riippumattomat järjestöt ja muut kansalaisyhteiskunnan edustajat;

10. toivoo, että tunnustetaan tuki, jota kansalaisyhteiskunnan organisaatiot voivat antaa peruskirjan laatimiselle;

11. ehdottaa, että jäsenyyttä hakeneille valtioille myönnetään tarkkailijan asema perusoikeuskirjan valmistelukunnassa, ja toivoo, että niiden kanssa käynnistetään jatkuva mielipiteiden vaihto Eurooppa-konferenssin yhteydessä;

12. korostaa, että perusoikeuskirja ei saa millään tavalla korvata tai heikentää ihmisoikeuksia koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä;

13. kannattaa valmistelukunnan sopimusta käynnistää perusoikeuskirjan laatiminen siltä oletukselta, että sillä tulee olemaan täysi lain voima;

14. korostaa, että perusoikeuskirjaan on sisällytettävä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen jo sisältämien oikeuksien lisäksi kaikki jäsenvaltioiden Yhdistyneiden Kansakuntien, Euroopan neuvoston, Kansainvälisen työjärjestön ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön yhteydessä allekirjoittamiin asiaankuuluviin kansainvälisiin sopimuksiin sisältyvät, unioniin sovellettavat määräykset;

15. pyytää hallitustenvälistä konferenssia

a) ottamaan esityslistalleen perusoikeuskirjan sisällyttämisen perustamissopimukseen ottaen huomioon sen keskeisen tärkeän roolin yhä kiinteämmässä Euroopan kansojen liitossa,

b) mahdollistamaan unionin liittymisen Euroopan ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevan yleissopimuksen sopimuspuoleksi, jotta voitaisiin toimia läheisessä yhteistyössä Euroopan neuvoston kanssa niin, että pyritään asianmukaisin keinoin välttymään mahdollisilta konflikteilta tai päällekkäisyyksiltä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen välillä,

c) lisäämään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa Euroopan ihmisoikeussopimukseen tehdyn viittauksen yhteyteen maininnan Euroopan

sosiaalisesta peruskirjasta sekä kansainvälisen työjärjestön ja YK:n tärkeimmistä yleissopimuksista,

d) antamaan kaikille perusoikeuskirjan suojassa oleville henkilöille oikeuden saattaa asioita Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi täydentämällä nykyistä muutoksenhakuoikeutta;

16. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman Euroopan unionin perusoikeuskirjan valmistelukunnalle, hallitustenväliselle konferenssille, neuvostolle, jäsenvaltioiden parlamenteille, komissiolle, yhteisöjen tuomioistuimelle ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle.